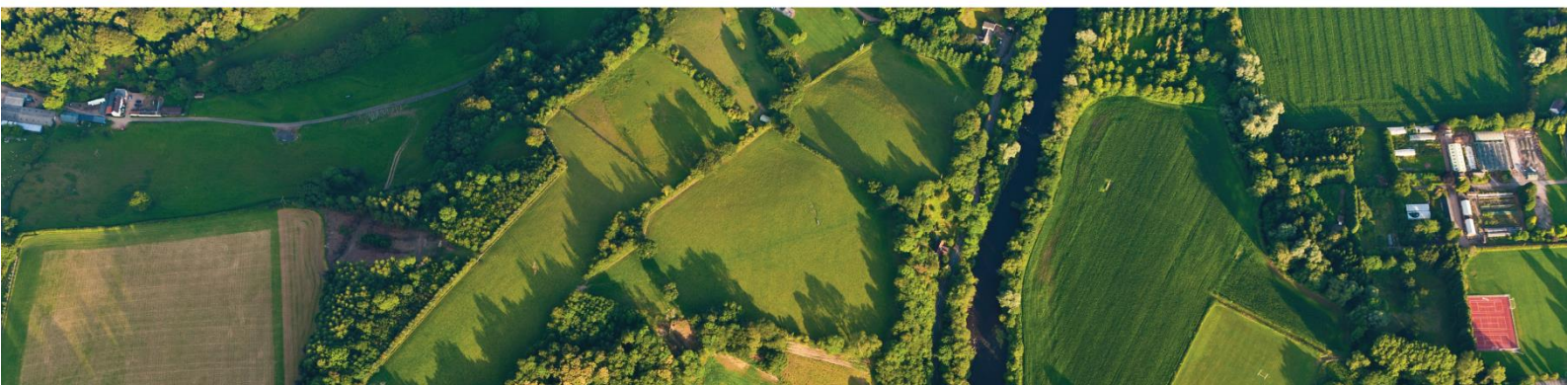

Transect-rapport 5174

Renswoude, Barneveldsestraat 32 Gemeente Renswoude (UT)

Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P), met een mogelijke doorstart naar een Archeologische Begeleiding (AB)

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Renswoude, Barneveldsestraat 32. Gemeente Renswoude (UT). Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P), met een mogelijke doorstart naar een Archeologische Begeleiding (AB).
Rapportnummer	Transect-rapport 5174
Auteur	L.A. Wever
Versie	Versie 1.0
Datum	19-02-2024
Projectnummer	23080037
Onderzoeksmelding	5435816100
Opdrachtgever	Teus' Advies Antonie Fokkerstraat 61k, Barneveld Dhr. B.D. (Dave) Anbeek 3772 MP Barneveld
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Bevoegde overheid	Gemeente Renswoude
Adviseur namens bevoegde overheid	Omgevingsdienst Regio Utrecht
Toetsing rapport bevoegde overheid	Nog niet goedgekeurd
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Nieuwegein
Omslagafbeelding	Overzichtsfoto van werkput

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven Senior KNA Archeoloog (actor- registratienummer: 92432055)	19-02-2024	

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Teus' Advies heeft Transect b.v. op 7 februari 2024 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Barneveldsestraat 32 in Renswoude (figuur 1, bijlage 2). De aanleiding voor dit onderzoek is het voornemen om nieuwe woningen te realiseren in het plangebied. Het bouwvlak van de nieuwe bebouwing zal gedeeltelijk overlappen met de huidige bebouwing. Volgens de archeologische beleidskaart van de gemeente is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij de voorgenomen bodemingrepen.

Vooronderzoek

In juli 2023 is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het plangebied (Wijnen & Kost; Laagland Archeologie-rapport 1151). Hieruit blijkt dat het plangebied een middelhoge verwachting heeft op archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum tot en met de Nieuwe Tijd.

Het plangebied ligt op een hoger gelegen dekzandrug met veldpodzol in de Gelderse Vallei. Ondanks de hogere landschappelijk ligging zijn er nog geen archeologische resten bekend in de omgeving.

Deze verwachting is vervolgens getoetst met een booronderzoek. Hieruit blijkt dat in de meeste boringen een podzol aanwezig is, die is afgedekt door een A-horizont. De verwachting vanuit het bureauonderzoek is hierdoor gehandhaafd. Op basis van het vooronderzoek is geadviseerd om een vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek met mogelijke doorstart naar een archeologische begeleiding. Dit advies is overgenomen door de gemeente Renswoude.

Resultaten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn twee proefsleuven aangelegd 25 bij 4 meter. De proefsleuven zijn aangelegd in de top van de C-horizont, op circa 0.6 m -Mv (circa 7 m +NAP; vlak 1).

In het plangebied is één archeologische vindplaats aangetroffen, bestaande uit landbouw-gerelateerde sporen uit de Late Nieuwe tijd. Deze sporen zijn vermoedelijk te relateren aan het erf dat op historische kaarten vanaf 1931 zichtbaar is. Ook zijn er karrensporen aangetroffen die waarschijnlijk behoren tot de oude loop van de Bekerweg, die is verlegd ten tijde van de bouw van het erf. Ondanks dat in het proefsleuvenonderzoek een (jong) bouwlanddek op het dekzand (C-horizont) aangetroffen is, lijken er geen oudere resten in het plangebied aanwezig te zijn. Aangezien slechts acht sporen zijn aangetroffen zonder enige vondsten, is het lastig om de vindplaats scherper te kunnen dateren.

Conclusie en advies

Het doel van het proefsleuvenonderzoek was om aan te tonen of er in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, bepalen of deze vindplaatsen behoudenswaardig zijn en bepalen onder welke randvoorwaarden behoud van deze vindplaatsen mogelijk is. Op basis van de waardestelling (lage ensemblewaarde) kan worden geconcludeerd dat in het plangebied geen sprake is van een behoudenswaardige vindplaats.

Wanneer de vindplaats vanwege de geplande bodemingrepen niet *in situ* kan worden behouden, adviseren wij de vindplaats op te graven zodat de resten *ex situ* kunnen worden behouden. Ons advies is om het plangebied archeologisch vrij te geven.

Het bevoegd gezag, de gemeente Renswoude, neemt op basis van dit advies een selectiebesluit. Indien onverhoopt archeologische zaken worden aangetroffen, geldt een wettelijke meldingsplicht bij de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11. Dit dient daarnaast gemeld te worden bij het bevoegd gezag.

Inhoud

1.	Aanleiding.....	5
2.	Vooronderzoek.....	7
3.	Aard, doel en onderzoeksvragen.....	9
4.	Onderzoeksmethodiek	10
5.	Resultaten veldonderzoek.....	12
6.	Conclusies, waardestelling en selectieadvies	18
7.	Geraadpleegde bronnen	21
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland	22
Bijlage 2.	Luchtfoto	23
Bijlage 3.	Toekomstige situatie	24
Bijlage 4.	Allesporenkaart	25
Bijlage 5.	Vlaktekeningen.....	26
Bijlage 6.	Sporen- en lagenlijst.....	28
Bijlage 7.	Beantwoording onderzoeksvragen	30

1. Aanleiding

Provincie	Utrecht
Gemeente	Renswoude
Plaats	Renswoude
Toponiem	Barneveldsestraat 32
Kaartblad	32G
Perceelnummer(s)	RWD01-C-2986
Centrumcoördinaat	165.537 / 455.214
Oppervlakte plangebied	ca. 9390m ²
Huidig grondgebruik	Bebouwd erf

In opdracht van Teus' advies heeft Transect b.v.¹ op 7 februari 2024 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Barneveldsestraat 32 in Renswoude (figuur 1, bijlage 2; gemeente Renswoude. Momenteel is het plangebied bebouwd met een agrarisch erf. Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van circa 2900m² en zal bebouwd worden met twee woningen en vijf schuren, die een totale oppervlakte zullen hebben van ca. 630 m² (op basis van de toekomstplannen, bijlage 2). De huidige bebouwing in het onderzoeksgebied zal gesloopt worden. Om de huidige bebouwing te slopen en nieuwe bebouwing te realiseren vindt een bestemmingsplanwijziging plaats binnen het onderzoeksgebied.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Renswoude heeft het plangebied een middelhoge tot hoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden. Dit houdt in dat archeologisch onderzoek verplicht is bij bodemingrepen dieper dan 30 cm -Mv en groter dan 1000 m².

In juni en juli 2023 is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het plangebied (Wijnen & Kost; Laagland Archeologie-rapport 1151). Hieruit blijkt dat het plangebied een middelhoge verwachting heeft op archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum tot het Vroeg-Neolithicum, mede vanwege de nabijheid van een beekdal op 100 meter afstand. Voor de periode Midden-Neolithicum tot en met Nieuwe tijd geldt een middelhoge verwachting op archeologische resten, gebaseerd op het landschap (dekzandrug met veldpodzol) ondanks het ontbreken van archeologische resten in de buurt.

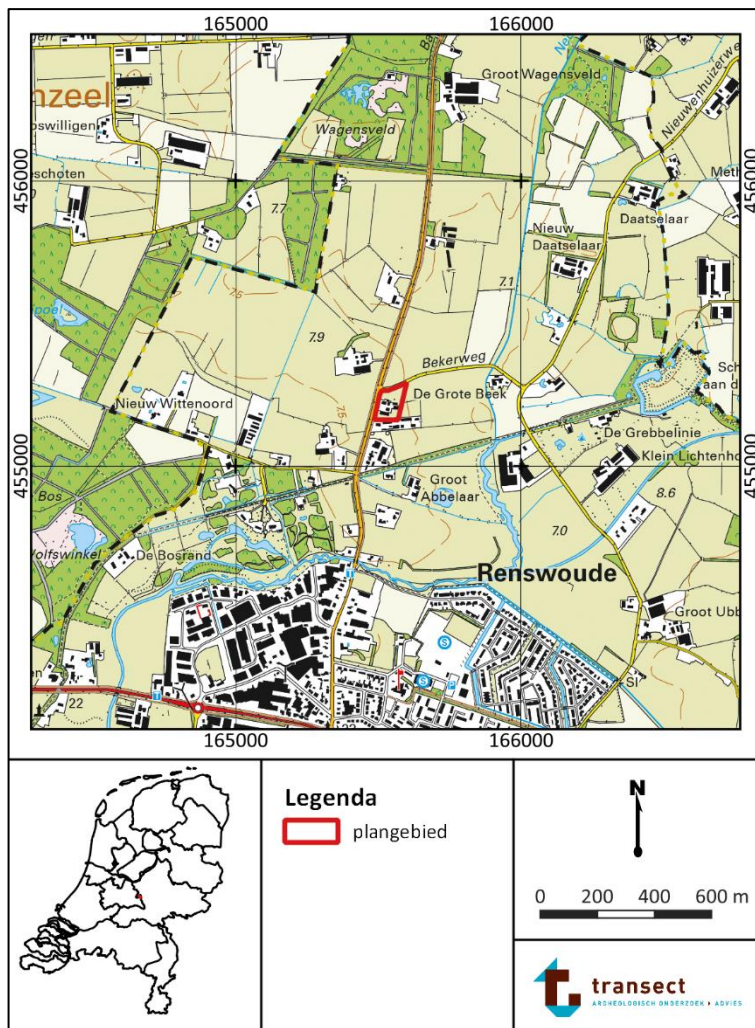
Op basis van het vooronderzoek is geadviseerd om een vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Dit advies is overgenomen door de gemeente Renswoude. Dit Programma van Eisen (PvE) voorziet in de kaders voor dit onderzoek.

Dit proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd conform het daartoe opgestelde Programma van Eisen (PvE: Kok, 2024), de eisen van de bevoegde overheid en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1). In dit rapport zijn de resultaten van het onderzoek beschreven en wordt een advies geformuleerd over de al dan niet te nemen vervolgstappen.

---

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij de RCE en de SIKB.

Figuur 1. Ligging van het plangebied op een topografische kaart. Bron: pdok.nl.

2. Vooronderzoek²

Eerder uitgevoerd onderzoek	
Bureau- en booronderzoek	
Uitvoerder	Laagland Archeologie b.v.
Uitvoeringsperiode	2023
Uitvoeringsmethode	Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen
Rapportage	Wijnen, J. & R. Kost, 2023. <i>Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek – verkennende fase Barneveldsestraat 32 te Renswoude, gemeente Renswoude (UT)</i> . Almelo (Laagland Archeologie-rapport 1151).
Onderzoeksmeldingsnummer	5435816100
Vondsten/monsters/documentatie	Digitaal: E-depot, Archis3; vondstdocumentatie: geen vondsten

2.1. Landschappelijke en bodemkundige informatie

Het plangebied ligt op een hoger gelegen dekzandrug met veldpodzol in de Gelderse Vallei 100 meter naast een beekdal. Ondanks de hogere landschappelijk ligging zijn er nog geen archeologische resten bekend in de omgeving.

2.2. Archeologische waarden

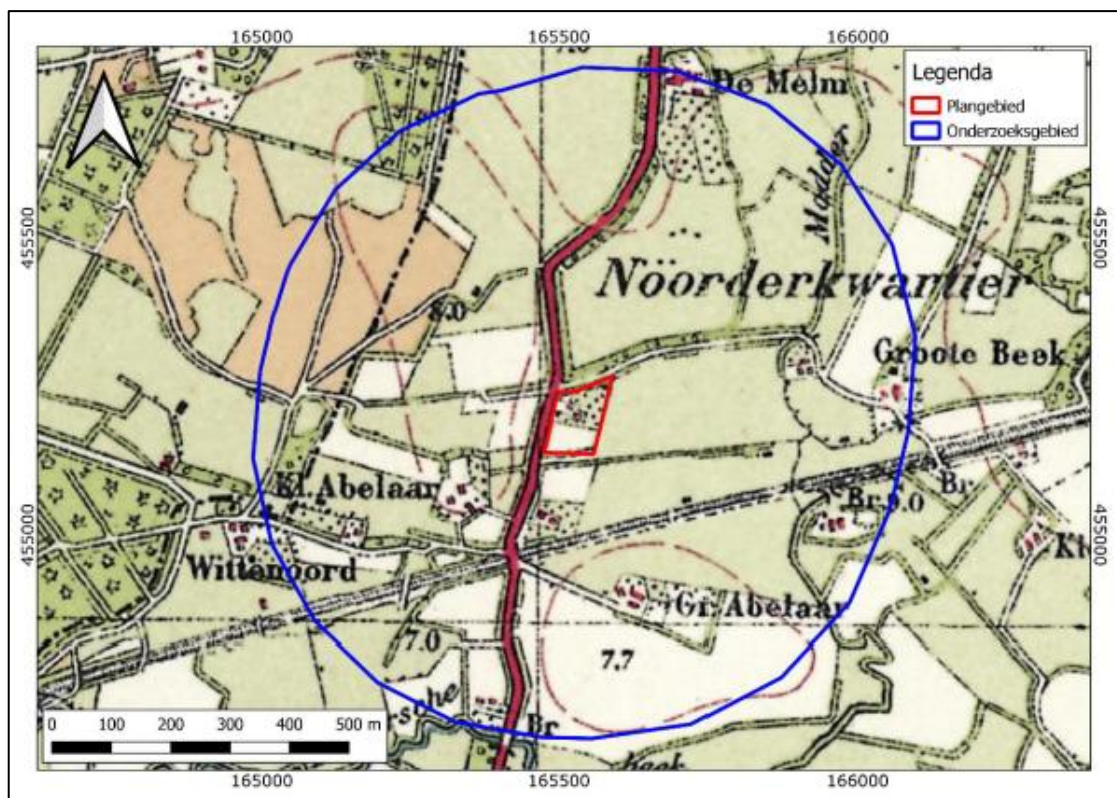
Er zijn vijf bureauonderzoeken en één verkennend en gedeeltelijk karterend booronderzoek uitgevoerd in een straal van 500 meter rondom het plangebied. De bureauonderzoeken omschreven voornamelijk hoge verwachtingswaardes in de periode Laat Paleolithicum – Late Middeleeuwen. Het uitgevoerde booronderzoek heeft alleen enkele vondsten uit de Nieuwe tijd opgeleverd. Deze zijn geïnterpreteerd als toevalsvondsten, niet afkomstig uit een spoor.

2.3. Historische achtergronden en huidig gebruik

Het plangebied ligt ten noorden van de dorpskern van Renswoude. Op het Kadastrale Minuutplan (1811-1832) is het plangebied in gebruik als bouwland. Mogelijk gaat het om een relatief jonge ontginning. Tot de eerste bebouwing in 1931 is het plangebied op historische topografische kaarten onbebouwd. In de jaren '60 neemt de bebouwing in en om het plangebied enorm toe; dit is op de kaart uit 1988 weer afgenomen en sindsdien nauwelijks veranderd (www.topotijdreis.nl).

² De informatie uit dit hoofdstuk is grotendeels afkomstig uit het vooronderzoek (Wijnen en Kost, 2023) en het Programma van Eisen (Kok, 2024).

Figuur 2. Het plangebied (rood) op de historische kaart van 1931. (bron: Wijnen en Kost, 2023).

2.4. Gespecificeerde archeologische verwachting

Kans op archeologische waarden	Middelhoog
Periode	Laat Paleolithicum – Nieuwe Tijd
Archeologisch niveau	Top van het Dekzand: 0,70-0,90 m -Mv (7,45 tot 7,25 m +NAP)
Complextypen	Nederzettingen, sporen van landgebruik

3. Aard, doel en onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten.

Als zodanig dient de vraagstelling te worden beantwoord of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is. Dit wordt onderzocht aan de hand van de volgende onderzoeksvragen uit het Programma van Eisen (PvE: Kok 2024), die in bijlage 7 worden beantwoord:

Onderzoeksvragen

1. Zijn er in het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?
2. Hoe ziet de bodemopbouw in het plangebied eruit en in hoeverre is deze intact?
3. Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?
4. Wat is de datering van de archeologische resten op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?
5. Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden? Welke typologie en datering heeft het vondstmateriaal?
6. Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?
7. Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?
8. Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten?
9. Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)? (Maak voor het beantwoorden van deze vraag gebruik van de KNA-waarderingssystematiek).
10. Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud *in situ*?
11. Indien behoud *in situ* niet mogelijk blijkt: is vervolgonderzoek noodzakelijk en zo ja, in weke vorm?
12. Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?

4. Onderzoeksmethodiek

Het veldwerk is uitgevoerd op 7 februari 2024 door Matthijs Sonneveld (KNA Archeoloog BA) en Dies van der Linde (Archeoloog MA; beiden werkzaam bij Transect) onder leiding van André Kerkhoven (senior KNA archeoloog). Tijdens het veldonderzoek was het plangebied bebouwd met een boeren erf.

Het onderzoek betreft een proefsleuvenonderzoek. Deze onderzoeksmethode valt in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1) onder Protocol 4003, Inventariserend Veldonderzoek (landbodems) – Proefsleuven (IVO-P). Conform het PvE werd uitgegaan van dekkinggraad van 8% van het onderzoeksgebied. Zodoende zijn in het plangebied twee proefsleuven gepland: beiden 25 bij 4 meter (200 m² in totaal; Kok, 2024). De proefsleuven zijn geplaatst op basis van de toekomstige bouwplannen. De oostelijke proefsleuf (werkput 1) is iets ingekort ten opzichte van het originele puttenplan in verband met een boom. Ook is er een waterleiding en een laagspanningskabel aangetroffen in deze werkput. Er zijn dammetjes laten staan om de veiligheid te bewaken.

De proefsleuven zijn aangelegd in de top van het dekzand, op circa 0,6 m -Mv (7 m +NAP; vlak 1). Het vlak is aangelegd met behulp van een graafmachine, voorzien van een gesloten bak met een glad snijvlak. De bodem is verdiept in lagen van maximaal 10 tot 20 cm. Vanaf circa 10 cm boven het archeologisch relevante niveau is verdiept in lagen van maximaal 2 tot 5 cm. Sporen kunnen als zodanig tijdig worden gesignaleerd en zo intact mogelijk worden gedocumenteerd. Ook kunnen op die manier vondsten (*in situ*) systematisch in kaart worden gebracht.

Het vlak is met de schep opgeschaafd om de spoorcontouren zo scherp mogelijk (op foto) vast te leggen. Na het nemen van de vlakfoto's zijn eventuele sporen met een dGPS ingemeten. Indien aanwezig worden ook vondstconcentraties en belangrijke vondsten (puntvondsten) met dGPS ingemeten in het vlak. De resultaten hiervan zijn vastgelegd op de allesporenkaart en vlaktekeningen (zie bijlagen 4 en 5). Conform het PvE is een selectie van de sporen gecoupeerd, gefotografeerd en getekend. De bodemopbouw is gedocumenteerd aan de hand van twee profielkolommen per werkput, van minimaal 1 m breed. De profielkolommen zijn aan de uiteinden van elke werkput geplaatst om een representatief beeld van het plangebied te schetsen. Op de vlaktekening zijn ook de putcontouren, vlakhoogten, maaiveldhoogten, locaties van profielkolommen en eventuele coupelijnen en contouren van bodemverstoringen gedocumenteerd. De profielkolommen en profielen van gecoupeerde sporen zijn analoog op schaal 1:20 getekend. Tijdens het veldonderzoek zijn geen bodemonsters genomen.

Eventuele vondsten die niet aan sporen of spoorvullingen kunnen worden gekoppeld (aanlegvondsten), worden per laag en per vak van 4 bij 5 m verzameld en geregistreerd. Vondsten die wel aan sporen kunnen worden gekoppeld, zijn per spoor(vulling) geregistreerd en verzameld. Om metaalvondsten doeltreffend te kunnen opsporen is tijdens het veldonderzoek gebruik gemaakt van een metaaldetector.

Figuur 3 geeft een impressie van de werkzaamheden in de aangelegde werkputten.

Figuur 3. Wateroverlast en dammetjes in het werkput 1.

5. Resultaten veldonderzoek

5.1. Lithologie

Het vlak is aangelegd in de top van het dekzand, op circa 0,6 m -NAP (c.a. 7 m +Mv). De top van de bodem bestaat uit een moderne bouwvoor (S.1000), met daaronder een oudere bouwvoor (S.1500; A-horizont). Hier onder ligt een grijze lemige laag van ongeveer 20cm dik (S.2900; B-horizont) die op het dekzand (S.3000; C-horizont) ligt. Dit dekzand is in het lager gelegen oostelijke deel van werkput 1 vermengd met lemige brokken, mogelijk door het verplaatsen van lemige grond naar het beekdal tijdens het pleistoceen, waar het vermengd is geraakt (figuur 4 en 6). In zuidelijke deel van werkput 2 is de B-horizont niet aanwezig (figuur 5). Er lijkt er wel een afgeschoven B-horizont aanwezig in het westen van werkput 1.

Figuur 4. Profiel 1.1 in werkput 1.

Figuur 5. Profiel 2.1 in werkput 2, waarin alle fasen van de oude bouwvoren aanwezig zijn.

Figuur 6: Profiel 2.2 in de noordelijke kant van werkput 2

5.2. Sporen

Er zijn in totaal 8 sporen aangetroffen, bestaande uit een paalkuil, kuil, een greppel en een sloot, ploegsporen en een karrenspoor. Twee sporen konden worden geïnterpreteerd als natuurlijk (S.1 en S.2). In beide werkputten zijn recente verstoringen waargenomen (S.999). De sporen zijn geïdentificeerd op basis van vorm, afmeting, en vulling. De sporen- en lagenlijst met daarin alle spoorbeschrijvingen is opgenomen in bijlage 6.

Greppels

In het zuiden van het plangebied, in werkput 1, zijn twee greppels aangetroffen, S 4 (oost-west georiënteerd). Haaks hier op ligt een greppel (S.6).

Figuur 7. Karrensporen S.3 in werkput 1.

Figuur 8. Greppel S.6 en sloot S.4, (paal)kuilen S.5 en S.7 en ploegsporen S.8 in werkput 2.

Kuilen en paalsporen

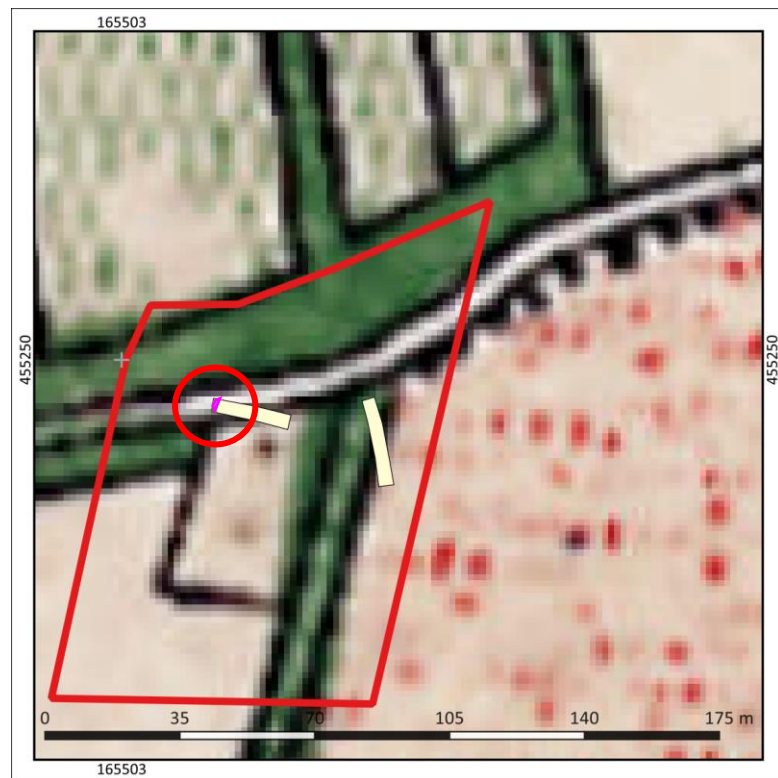
In het westen van werkput 1 zijn karrensporen (S.3; figuur 7 en 9) en twee natuurlijke sporen aangetroffen, verder zaten er veel moderne verstoringen in deze werkput.

In het zuiden van werkput twee zijn twee greppels (S.4; figuur 8, S.6; figuur 10) een kuil (S.5) en een paalkuil (S.7; figuur 11) aangetroffen. In het middelste deel van de werkput zitten moderne verstoringen en het noorden van de werkput is leeg. De greppels, kuil en paalkuil zijn gecoupeerd.

Karrensporen

De karrensporen zijn noordoost-zuidwest georiënteerd en kunnen mogelijk overeenkomen met een oude ligging van de bekerweg die richting het noorden verlegd is ten tijde van de bouw van het erf uit de jaren 30 van de 20ste eeuw echter is dit niet met zekerheid te zeggen. Op de kaart van 1862 vallen de karrensporen precies op deze oude weg. Echter lopen de sporen qua richting niet parallel aan de weg. Op de kaart is ook een erfafscheiding zichtbaar. Het is niet duidelijk of hier een pad of uitrit aanwezig was. De karrensporen zijn gecoupeerd.

Figuur 9: De karrensporen vallen precies op de oude weg op de kaart van 1862, echter lopen deze in een noord-zuidelijke richting.

Figuur 10. Coupe van de karrensporen (S.3) in werkput 1.

Figuur 11. Coupe van de greppel (S.6) werkput 2.

Figuur 12. Coupe van de paalkuil (S.7).

5.3. Vondsten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn geen vondsten aangetroffen.

5.4. Vindplaats

De eerste vindplaats omtrent de greppel, sloot, kuil, paalkuil en ploegsporen in werkput 2. Deze zijn allen te interpreteren als sporen van landgebruik. Het is niet mogelijk om de vindplaats scherp te kunnen dateren. Gebaseerd op de brokkige vullingen zijn deze niet ouder dan het erf dat vanaf de jaren 30 op de kaarten is aangegeven. De tweede vindplaats zijn de karrensporen die waarschijnlijk ouder zijn dan de eerste vindplaats.

6. Conclusies, waardestelling en selectieadvies

6.1. Conclusie

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn twee proefsleuven aangelegd van 25 bij 4 meter. De proefsleuven zijn aangelegd in de top van het dekzand, op circa 0,6 m -Mv (7 m +NAP; vlak 1). De bodemopbouw komt overeen met wat er vanuit het vooronderzoek werd verwacht.

In het plangebied één archeologische vindplaats aangetroffen, bestaande uit landgebruik-gerelateerde sporen uit de Nieuwe tijd. Deze sporen zijn te relateren aan het erf uit de jaren 30 van de 20ste eeuw (figuur 2). Tijdens de aangrenzende onderzoeken zijn ook alleen sporen uit de Nieuwe Tijd aangetroffen.

Aangezien er geen vondsten zijn aangetroffen is het lastig om de vindplaats scherp te kunnen dateren. Op basis van de spoorvullingen, kunnen ze worden toegeschreven aan het erf uit de jaren 30. Op basis van spoorvullingen zijn de karrensporen ouder, echter zijn deze niet nader te dateren.

6.2. Waardestelling

Archeologische vindplaatsen worden gewaardeerd conform de BRL4000 / KNA-protocol 4003, specificatie VS06 Waarderen en bijlage IV van de KNA 4.1. Vindplaatsen worden gewaardeerd op drie waarden (beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit) en daarbinnen op waarderingscriteria (tabel 1). Op ieder van de in totaal acht waarderingscriteria kan minimaal 1 en maximaal 3 worden gescoord. De waardestelling vindt op het niveau van de betreffende archeoregio plaats.

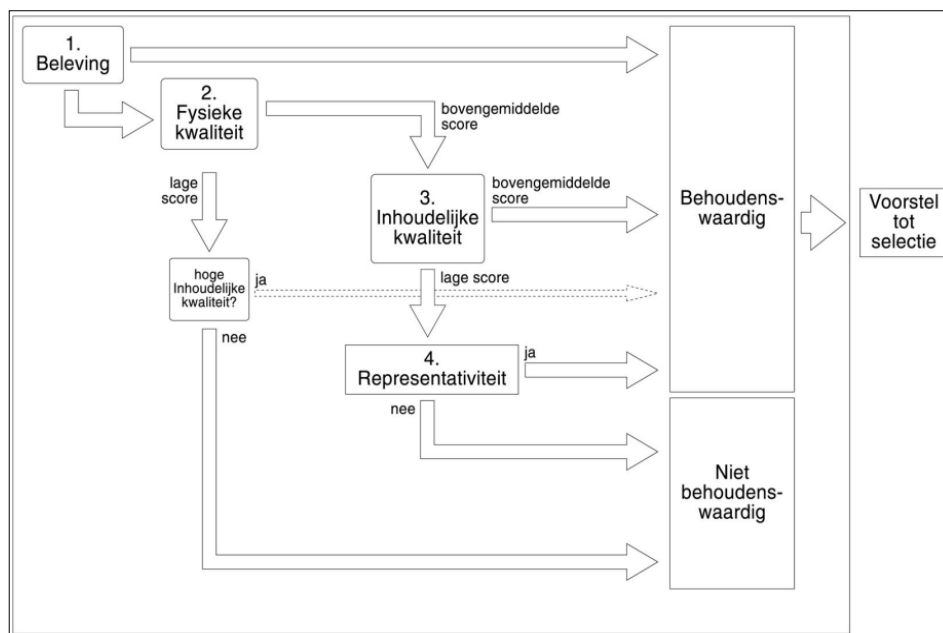
Bij de waardering wordt eerst nagegaan of vindplaatsen vanwege hun belevingswaarde, op basis van hun schoonheid of herinneringswaarde, als behoudenswaardig aangemerkt kunnen worden (figuur 12). De vindplaatsen worden vervolgens op hun fysieke kwaliteit beoordeeld. Een vindplaats is in principe behoudenswaardig, indien de criteria gaafheid en conservering samen bovengemiddeld scoren (vijf of zes punten).

Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder), wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bepalen of een vindplaats toch behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op een van de inhoudelijke criteria 'hoog' wordt gescoord, wordt de vindplaats ook in principe behoudenswaardig geacht. Dit 'vangnet' heeft tot doel er voor te zorgen dat terreinen die van beperkte fysieke kwaliteit zijn, maar desondanks inhoudelijk van groot belang, uit de beoordeling vallen.

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit.

- Eerst vindt een afweging plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria; zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Bij een bovengemiddelde score van zeven punten of meer wordt het monument als behoudenswaardig aangemerkt.
- Na deze weging wordt bij vindplaatsen met een lagere inhoudelijke waardering (minder dan zeven punten) nagegaan of het criterium representativiteit van toepassing is. Zo ja, dan wordt een voorstel gedaan voor een als behoudenswaardig aan te merken steekproef per categorie.
- De overige vindplaatsen zijn niet behoudenswaardig.

Figuur 13. De waarderingsystematiek op basis van de BRL4000/KNA 4.1.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn twee vindplaatsen gevonden. De eerste vindplaats bestaat uit landgebruik-gerelateerde sporen uit de Nieuwe tijd. Deze sporen zijn mogelijk te relateren aan het erf uit de jaren 30. De tweede vindplaats bestaat uit de karrensporen, deze zijn ouder dan de sporen van landgebruik, echter zijn deze niet nader te dateren.

Beleving

Wat betreft beleving kunnen de vindplaatsen niet gescoord worden, omdat deze niet bovengronds zichtbaar zijn of kunnen worden.

Fysieke kwaliteit

De vindplaatsen scoren wat betreft de fysieke kwaliteit laag. In beide werkputten zijn in het vlak moderne verstoringen aangetroffen die vermoedelijk samenhangen met de bouw en/of sloop van de voormalige bebouwing. Ook op andere plaatsen is de bodem niet meer geheel intact. Er zijn geen vondsten gedaan.

Inhoudelijke kwaliteit

Inhoudelijk scoren de aangetroffen resten ook laag. Sporen uit de Nieuwe tijd zijn niet zeldzaam. Zowel in de archeoregio als in de rest van Nederland worden landgebruik-gerelateerde resten uit deze periode dikwijls aangetroffen. Wel kunnen de vindplaatsen bijdragen aan onze kennis over Renswoude in het verleden. De eerste vindplaats bestaat uit een paalkuil, kuil, greppel, sloot en ploegsporen uit de Late Nieuwe tijd. De sporen behoren mogelijk tot een erf uit de jaren 30. De sporen kunnen dus potentieel informatie bieden over de bouw en de agrarische activiteiten van het erf.

De ensemblewaarde van de vindplaats is laag. Bij voorgaand booronderzoek in de regio zijn ook alleen sporen uit de Nieuwe Tijd aangetroffen terwijl de voorafgaande verwachtingswaarde vanaf het Neolithicum in de regio middelhoog – hoog is.

Tabel 1. Waardestelling.

Waarden	Criteria	Score - hoog	Score - middelhoog	Score - laag
Beleving	<i>Schoonheid</i>	Wordt niet gescoord		
	<i>Herinneringswaarde</i>	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	<i>Gaafheid</i>			1
	<i>Conservering</i>			1
Inhoudelijke kwaliteit	<i>Zeldzaamheid</i>			1
	<i>Informatiewaarde</i>		2	
	<i>Ensemblewaarde</i>			1
	<i>Representativiteit</i>	n.v.t.		

6.3. Selectieadvies en -besluit

Het doel van het proefsleuvenonderzoek was om aan te tonen of er in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, bepalen of deze vindplaatsen behoudenswaardig zijn en bepalen onder welke randvoorwaarden behoud van deze vindplaatsen mogelijk is. Op basis van de waardestelling (lage ensemblewaarde) kan worden geconcludeerd dat in het plangebied sprake is van een niet-behoudenswaardige vindplaats.

Ons advies is om het plangebied archeologisch vrij te geven en geen doorstart te maken via een archeologische begeleiding.

Het bevoegd gezag, de gemeente Renswoude, neemt op basis van dit advies een selectiebesluit. Indien onverhoopt archeologische zaken worden aangetroffen, geldt een wettelijke meldingsplicht bij de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11. Dit dient daarnaast gemeld te worden bij het bevoegd gezag.

7. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologisch Informatie Systeem (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2016.
- www.pdok.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.topotijdreis.nl

Literatuur

- SIKB, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1* (KNA 4.1).
- Berendsen, H.J.A., 2005: *Landschappelijk Nederland. De fysisch geografische regio's*. Assen.
- Borsboom, A.J./J.W.H.P., Verhagen 2009: *KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek. Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P), versie 1.02*, Gouda (CCvD).
- Carmiggelt, A./P.J.W.M. Schulten, 2002: *Veldhandleiding Archeologie, Archeologie Leidraad 1*, Zoetermeer (College voor de Archeologische Kwaliteit).
- Kok, R., *Renswoude, Barneveldsestraat 32 Gemeente Renswoude (UT) Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven (IVO-P), karterende en waarderende fase, met een mogelijke doorstart naar een Archeologische Begeleiding (AB)*. Nieuwegein (Transect-PvE 20230909)
- Kooistra, L.I./O., Brinkkemper, 2016: *KNA Leidraad Archeobotanie, versie definitief 1.01*, Gouda (CCvD).
- Lauwerier, R.C.G.M., 2011: *KNA Leidraad Archeozoölogie, versie definitief 1.01*, Gouda (CCvD).
- Wijnen, J. & R. Kost, 2023. Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek – verkennende fase Barneveldsestraat 32 te Renswoude, gemeente Renswoude (UT). Almelo (Laagland Archeologie-rapport 1151).

Figuren en tabellen

Figuur 1. Ligging van het plangebied op een topografische kaart. Bron: pdok.nl.

Figuur 2. Het plangebied (rood) op de historische kaart van 1931.

Figuur 3. Wateroverlast in het plangebied.

Figuur 4. Profiel 1.1 in werkput 1.

Figuur 5. Profiel 2.1 in werkput 2, waarin alle fasen van de oude bouwvoren aanwezig zijn.

Figuur 6: Profiel 2.2 in de noordelijke kant van werkput 2

Figuur 7. Karrensporen S.3 in werkput 1.

Figuur 8. Greppel S.6 en sloot S.4, (paal)kuilen S.5 en S.7 en ploegsporen S.8 in werkput 2.

Figuur 9: De karrensporen vallen precies op de oude weg op de kaart van 1862, echter lopen deze in een noord-zuidelijke richting.

Figuur 10. Coupe van de karrensporen (S.3) in werkput 1.

Figuur 11. Coupe van de greppel (S.6) werkput 2.

Figuur 12. Coupe van de paalkuil (S.7).

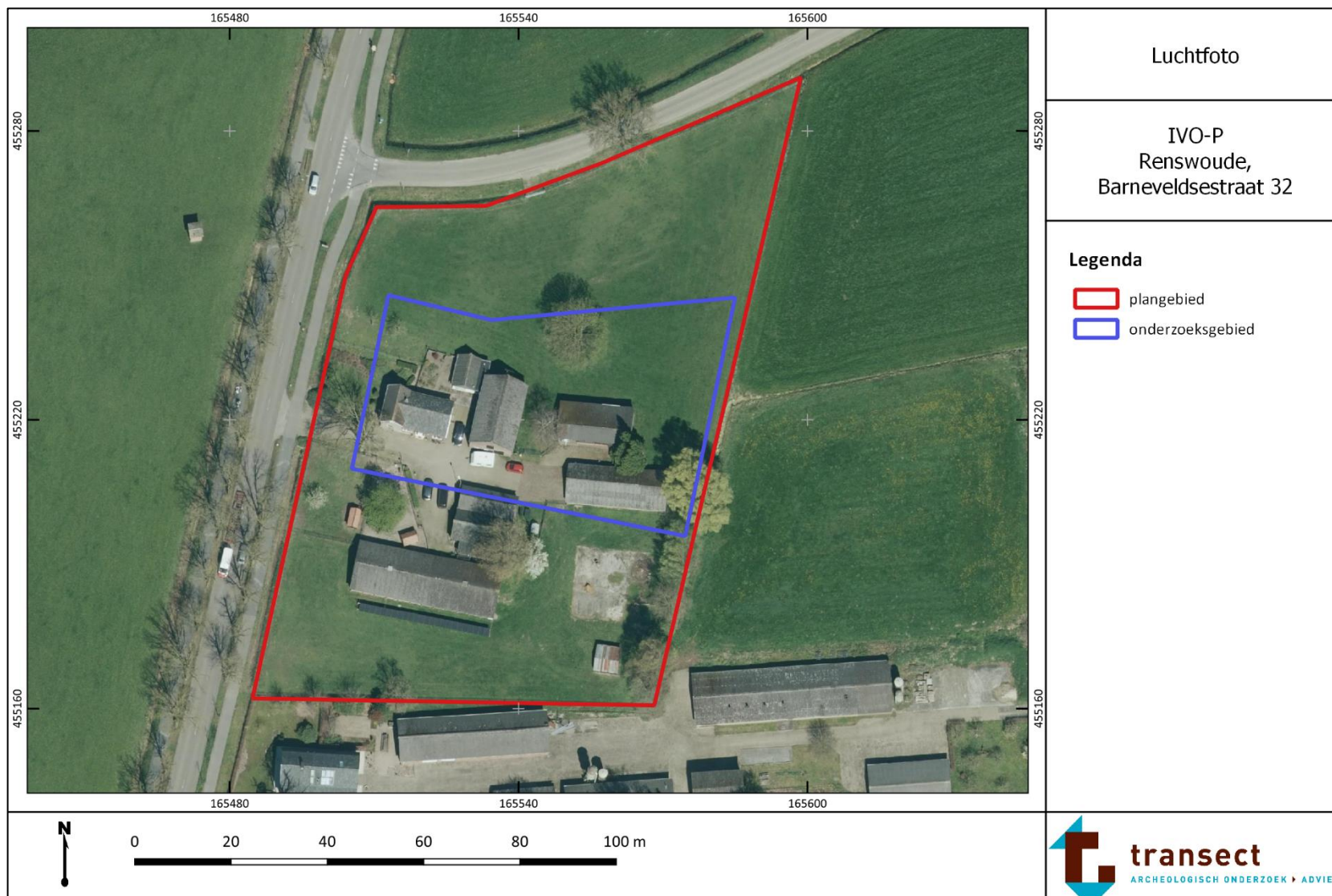
Figuur 13. De waarderingsystematiek op basis van de BRL4000/KNA 4.1.

Tabel 1. Waardestelling vindplaats

Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

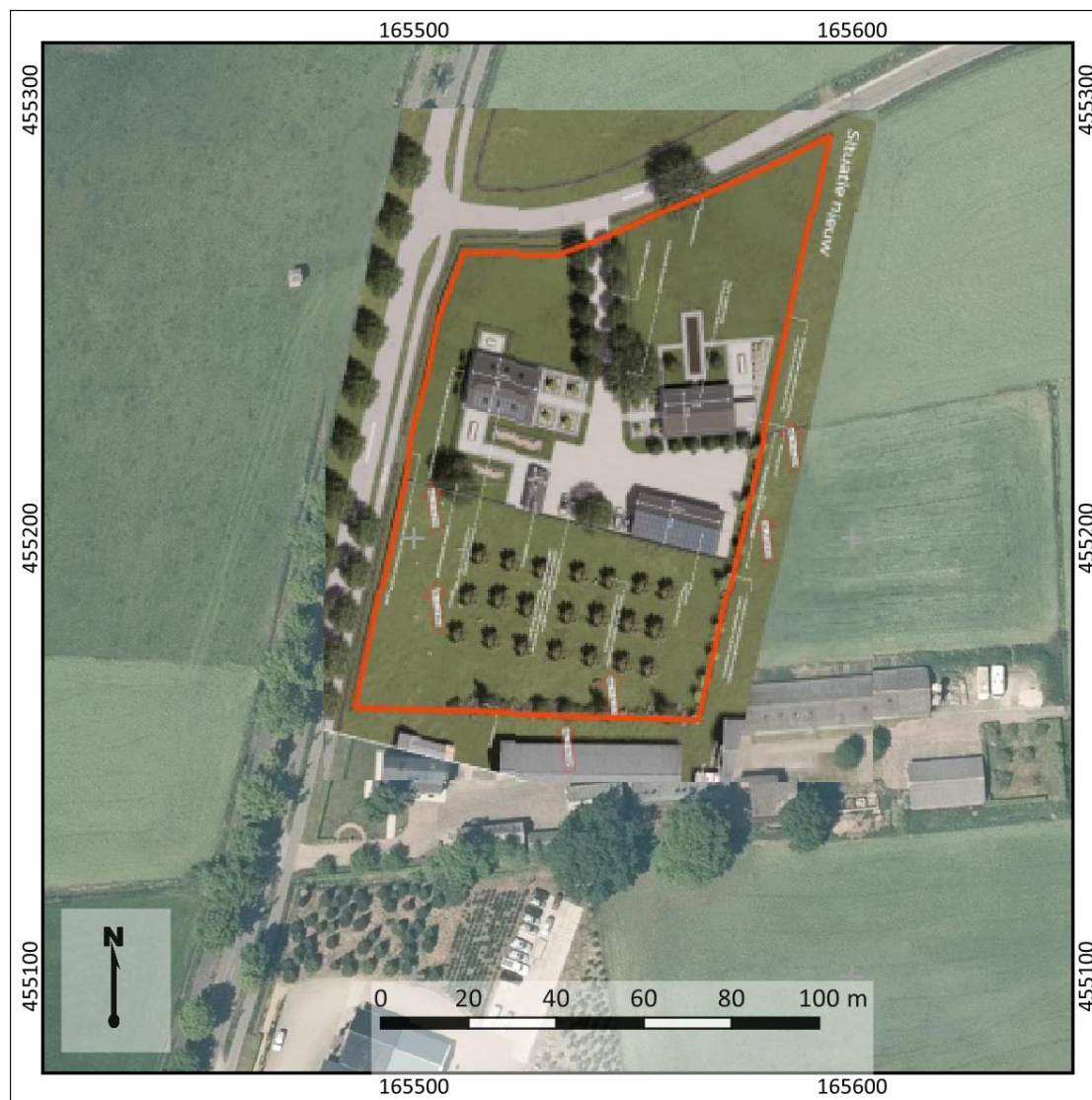
Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late-Nieuwe Tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden-Nieuwe Tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege-Nieuwe Tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

Bijlage 2. Luchtfoto

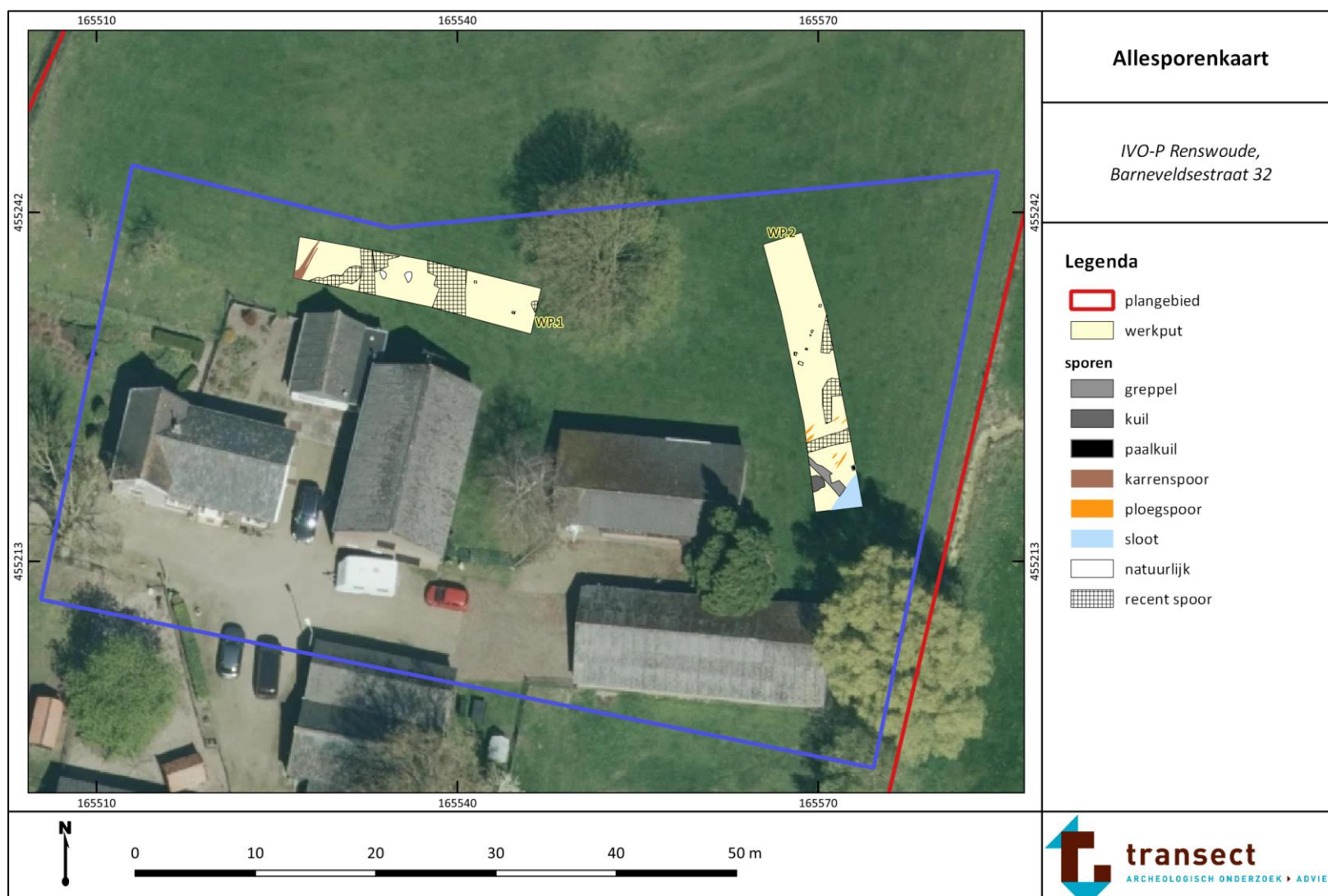

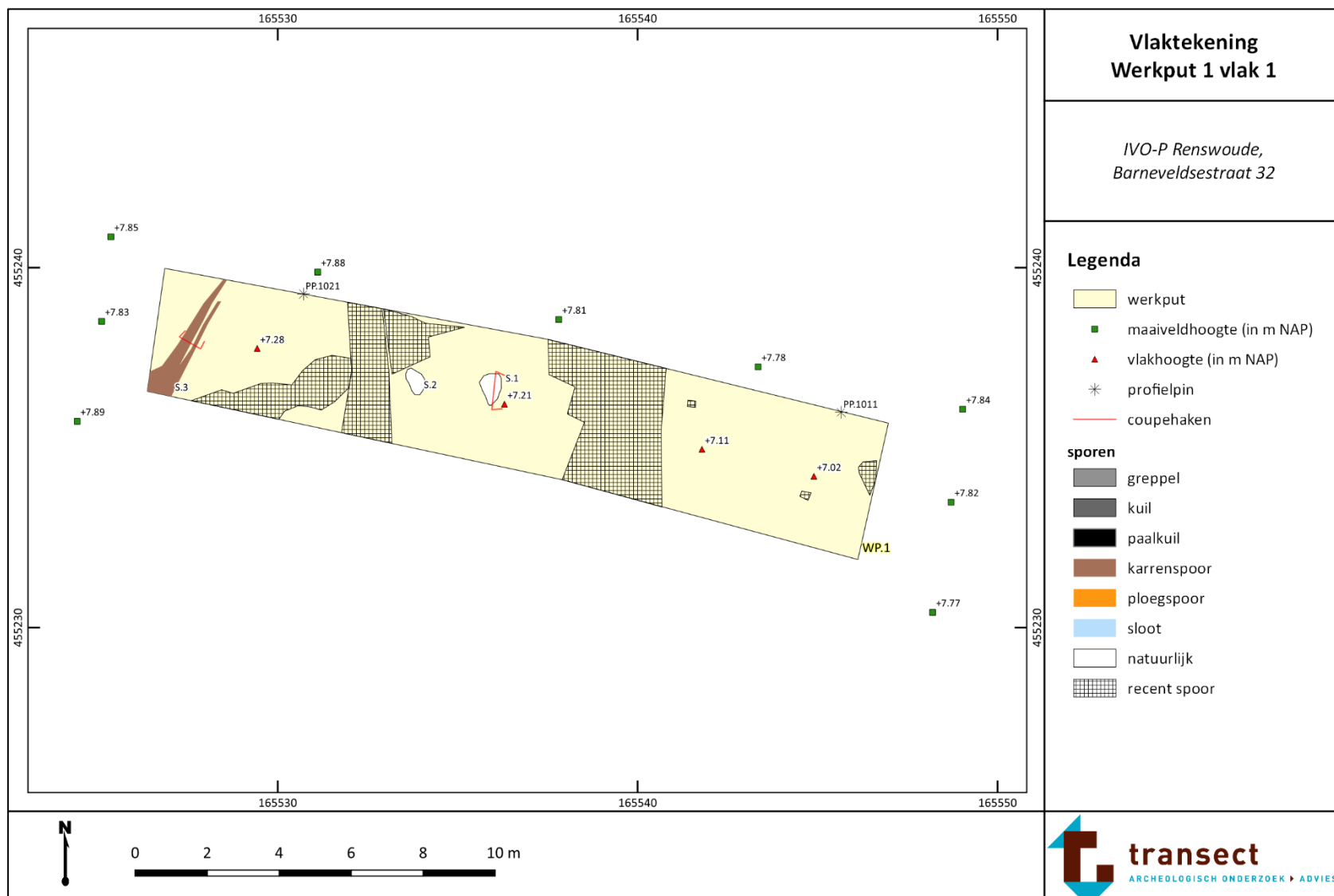
Bijlage 3. Toekomstige situatie

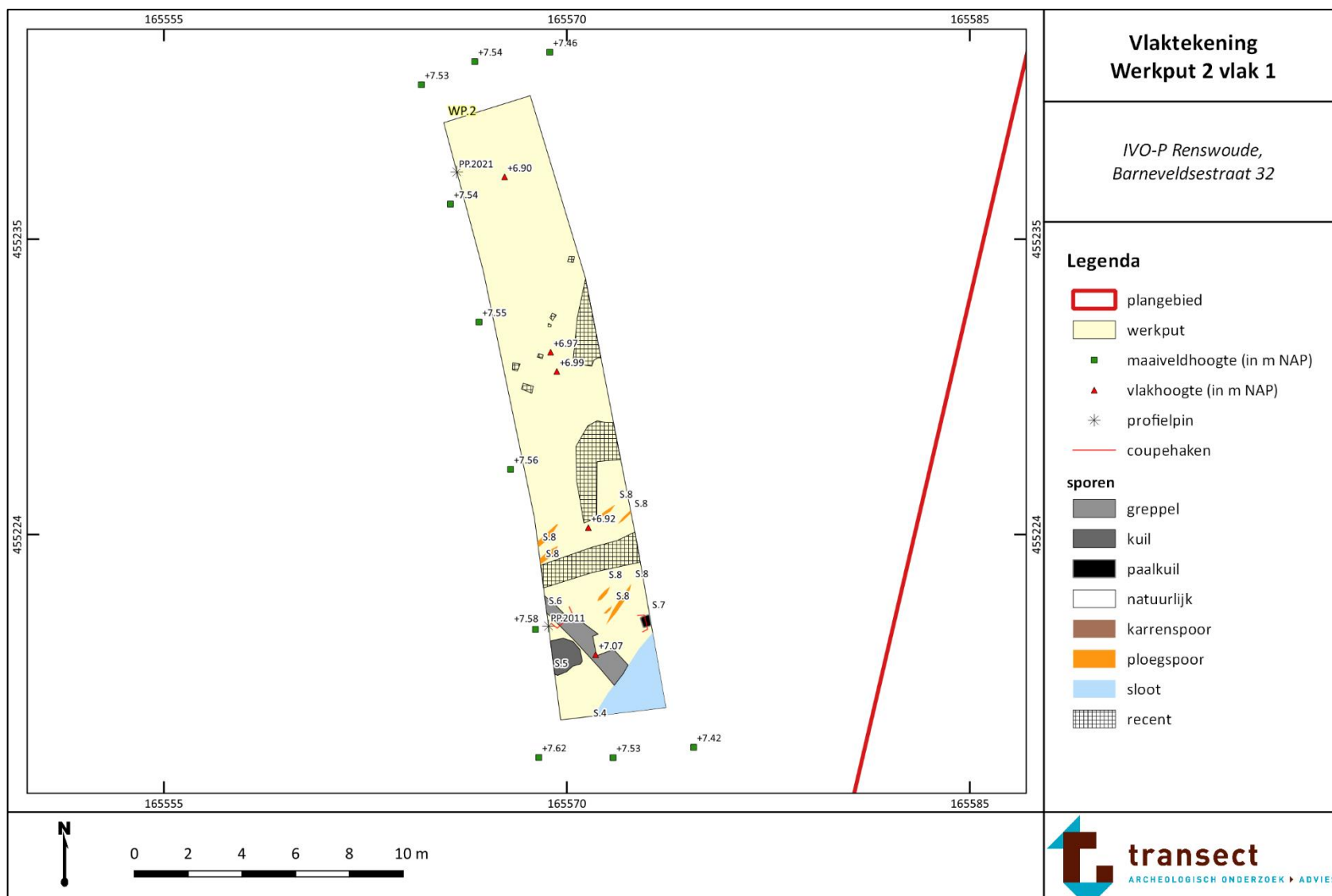
Bijlage 4. Allesporenkaart

Bijlage 5. Vlaktekeningen

Bijlage 6. Sporen- en lagenlijst

Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Spoorcont	Spoorvorm	Opmerking
01	001	0001	NAT	VAGEND	ONR	Natuurlijk spoor
01	001	0002	NAT	VAGEND	OVL	Natuurlijk spoor
01	001	0003	KS	SCHERP	LIN	Karrenspoor
01	101	1000	BV	SCHERP	LIN	Bouwvoor
01	101	1500	ES	SCHERP	LIN	Oude bouwvoor
01	101	2900	LG	VAGEND	LIN	Leemlaag (B-horizont)
01	101	3000	C-hor	SCHERP	LIN	Dekzandlaag
02	001	0004	SL	SCHERP	LIN	Sloot
02	001	0005	KL	SCHERP	OVL	Kuil
02	001	0006	GR	SCHERP	LIN	Greppel
02	001	0007	PK	SCHERP	OVL	Paalkuil
02	001	0008	PS	VAGEND	LIN	Ploegsporen

Vullingen:

Put	Spoor	Vulling	Kleur	Kleurstruc	Textuur	Org_stof	Opmerking
01	0001	1	LGR		zs1		mf, mges, hk-spik
02	0004	1	DGRZW		zs2	H2	mf, mges
01	0002	1	LGR		zs1		mf, mges, hk-spik
01	0003	1	DGR		zs2		mf, mges
01	0003	2	LGR		zs2		mf, mges
01	1000	1	DGR		zs1	H1	mf, mges, wo2, kbw
01	1500	1	DGRZW		zs2	H1	mf, mges
01	2900	1	GRBR	heterogeen	zs2		mf, mges, lemig zand
01	3000	1	GEGR		zs1		mf/f, mges
02	0005	1	DGRZW		zs2	H2	mf, mges

Put	Spoor	Vulling	Kleur	Kleurstruc	Textuur	Org_stof	Opmerking
02	0006	1	DGR		zs2	H1	mf, mges
02	0006	2	GRGE	heterogeen	zs2		mf, mges
02	0007	1	DGRZW		zs2	H1	mf, mges
02	0008	1	GRGR	heterogeen	zs2		mf, mges

Bijlage 7. Beantwoording onderzoeksvragen

---

1. *Zijn er in het onderzoeksgebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?*

Ja, in het onderzoeksgebied zijn archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen.

2. *Hoe ziet de bodemopbouw in het onderzoeksgebied eruit en in hoeverre is deze intact?*

Het vlak is aangelegd in de top van het dekzand, op circa 0,6 m -Mv (7 m +NAP). De top van de bodem bestaat uit een moderne bouwvoor (S.1000), met daaronder een oudere bouwvoor (S.1500; A-horizont). Hier onder ligt in het noordoostelijk deel van het plangebied een leemlaag (S.2900; B-horizont) op de dekzandafzettingen die in het gehele plangebied aanwezig zijn (S.3000; C-horizont).

3. *Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?*

Er zijn in totaal 8 sporen aangetroffen, bestaande uit een paalkuil, kuil, een greppel en een sloot, ploegsporen en een karrenspoor. Twee sporen konden worden geïnterpreteerd als natuurlijk. In beide werkputten zijn recente verstoringen waargenomen. De sporen zijn geïdentificeerd op basis van vorm, afmeting, en vulling. De sporen- en lagenlijst met daarin alle spoorbeschrijvingen is opgenomen in bijlage 6.

De sporen hebben een mogelijke samenhang met het erf uit de jaren 30 van de 20ste eeuw.

4. *Wat is de datering van de archeologische resten op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?*

De sporen vormen gezamenlijk een vindplaats uit de Nieuwe tijd. Aangezien er geen vondsten zijn aangetroffen, is het lastig om de vindplaats scherp te kunnen dateren. Op basis van de brokkige spoorvullingen, zijn de sporen waarschijnlijk niet ouder dan het erf uit de jaren 30.

De tweede vindplaats, het karrenspoor, is wel ouder en is mogelijk gerelateerd aan de oude loop van de bekerweg.

5. *Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het onderzoeksgebied in het verleden?*

Er zijn geen vondsten gedaan.

6. *Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?*

In het dekzand zijn op natuurlijke wijze leembrokken vermengd geraakt. Bovenop het dekzand is in het noordoosten van het plangebied nog een B-horizont aanwezig. In de andere hoeken is deze niet meer aanwezig onder het oud bouwlanddek, waarschijnlijk komt dit door agrarische processen in de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. In de westelijke hoek van werkput 1 lijkt de B-horizont afgeschoven te zijn.

7. *Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?*

Tijdens het verkennend booronderzoek (Wijnen en Kost 2023) zijn de dekzandafzettingen aangetroffen vanaf 0,7 – 0,9 m -Mv (7,15 – 7,35 m -NAP). De dekzandafzettingen zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek aangetroffen op ca. 0,6 m -Mv (7 m -NAP). Er zijn op dit niveau archeologische resten aangetroffen uit de Nieuwe tijd. Dit komt overeen met de verwachting uit het booronderzoek.

8. *Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten?*

In omliggende onderzoeken zijn ook alleen resten uit de Nieuwe Tijd gevonden.

9. *Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)? (Maak voor het beantwoorden van deze vraag gebruik van de KNA-waarderingssystematiek).*

De vindplaatsen scoren wat betreft de fysieke kwaliteit laag. In beide werkputten zijn in het vlak moderne verstoringen aangetroffen. Er zijn geen vondsten gedaan. Inhoudelijk scoren de aangetroffen resten ook laag. Sporen van landgebruik uit de Nieuwe tijd zijn niet zeldzaam. De ensemblewaarde van de vindplaats is laag. Er is geen sprake van een behoudenswaardige vindplaats.

10. *Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud in situ?*

N.v.t.

11. *Indien behoud in situ niet mogelijk blijkt: is vervolgonderzoek noodzakelijk en zo ja, in weke vorm?*

N.v.t.

12. *Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?*

N.v.t.

